

1. Královská 19,1-15

Prorok Elijáš, do jehož životního příběhu malinko nahlédneme je z hlediska biblického hvězdou první velikosti, osobností ověnčenou ctí a slávou. Když ovšem nahlédneme do jeho životopisu, on sám se tak docela dlouho necítil, při nejmenším do chvíle na sklonku jeho života, kdy si pro něj přijel ohnivý vůz s plamennými koňmi, který ho vzal vzhůru do nebe. V našem úryvku je na pokraji fyzických i duševních sil. A přitom to není dlouho, co byl svědkem a zároveň nástrojem velikých divů, které skrze něho konal Bůh. Na hoře Karmel vyzval k tomu známému zvláštnímu utkání 400 baalových proroků, jež znemožnil před přihlížející izraelskou veřejností a prokázal, že jediným pravým bohem je Hospodin, Bůh Izraele. Po jeho modlitbě Bůh zapálil velikým ohněm připravenou oběť, která byla navíc promočena vodou. Všechny uctíváče baala pak nechal pobít mečem. Když to lidé viděli, padali na kolena, báli se, v úžasu a extázi vzdávali Bohu čest. Na to Elijáš vystoupil na horu a ve zvláštní modlitbě se obrátil k Hospodinu, který poté vrátil do země po tříletém suchu déšť. Děly se tedy velké věci. To podstatné se ale přesto nezměnilo. Král a jeho manželka Jezabel se od uctívání cizího boha Baala neodklonili. Návrat národa k Hospodinu se nekonal a Jezabel poručila Elijáše usmrtit. Elijáš proto utíká do pouště a po celodenním trmácení padá vysílen u jakéhosi keře.

Dostáváme se k němu ve chvíli, kdy Bohu tak říkajíc „vrací vstupenku“ a přeje si zemřít. „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Zvláštní zdůvodnění, které Elijáš ke své zlomenosti uvádí. „Vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Něco takového může být opravdu pokořující zjištění. Nevím, jaké máte, nebo jste měli rodiče, ale v každém případě je, myslím, pro každého člověka důležité se určitým způsobem poučit, neopakovat chyby z minulosti, najít svou vlastní cestu. A někdy si pak ve vyhrrocenných situacích všimneme, že na tom právě v tom špatném nebýváme lépe než naši rodiče. A když si toho náhodou nevšimneme my, tak nás na to velmi ochotně upozorní naši partneři, sourozenci, nebo třeba i vlastní děti. Samozřejmě vždy laskavě, s těmi nejčistšími úmysly a v lásce. Seš stejnej jako táta...no jo, no...celej Hájek...co taky čekat jinýho...ted' prosim Vás rozhodně! necituju svojí manželku...jen aby nedošlo k omylu.

Prostě to tak na světě chodí, že od svých rodičů (ať už biologických, nebo třeba i duchovních) dědíme mnoho. Nejen majetku, ale i charakterových vlastností, nadání, temperamentu. Bereme si od nich jejich stereotypy, jejich navyklý způsob myšlení, i jejich názory a postoje. Jsme našimi předky formováni v tom vzácném, krásném, dobrém, co z nás v životě vede dobrým směrem, ale i v tom špatném, nízkém, zlém, co kazí náš život i život těch okolo nás. Pro proroka Elijáše bylo srovnání s jeho rodiči (otci) zdrcující. Bylo to proto, že generace před ním selhala. Elijášovi předkové se odklonili od hodnot, které souvisely s důvěrou v Hospodina a celá společnost se vydala vstříc sebezničení. Vyvrcholením tohoto úpadku byl kult pohanského boha plodnosti baala, kterého Izraelci začali uctívat po vzoru okolních národů. To, že se zapletli Izraelci s baalem znamenalo, že celý svůj život vsadili na falešnou kartu. Vložili svou naději do nesprávných rukou, znamenalo to tragické šlápnutí vedle. Nešlo totiž pouze o náboženské přesvědčení, o názor na to, kdo vládne Vesmíru, nebo o kulturní zvyklost, o nějakou nadstavbu k běžnému způsobu života. Náboženství, jak známo, v době starověku prostupovalo všechny oblasti života. Jakému bohu člověk sloužil určovalo celé jeho životní nasměrování od mezilidských vztahů, přes životní hodnoty a třeba nakládání s majetkem až po organizaci celé společnosti včetně vojenství, zahraniční politiky. Být Hospodinův znamenalo zkrátka být jiný člověk, než být baalův.

Selhání Elijášových otců a současníků nám může připomínat naši situaci. I my máme důvod nebýt hrdí na nedávnou minulost, na generaci před námi. I my vidíme spoustu zbytečného zla, které naši otcové způsobili, nebo aspoň tolerovali. Také nám může být líto, že se v naší zemi

40let dařilo totalitnímu režimu. A ještě víc nás může mrzet, když slyšíme (často od lidí starší generace), že to za těch komunistů přece jenom bylo všechno nakonec lepší – že i k tomu mohl se člověk podívat a koneckonců i ty banány a pomeranče (pravda 1-2 za rok a výhradně kubánský) v obchodě vyvzdoroval. A hlavně – doktoři léčili zadarmo a s radostí, ve škole (podpbně jako ve všem ostatním) panovala jednota a společný duch a lidé se měli tak nějak o co opřít, nebylo, čeho se bát. A když někdo zbytečně neprovokoval, tak měl přece svý jistý.

Člověku to trhá uši, když něco takového slyší. Jsou to absurdní tvrzení. A my křesťané bychom mohli vyprávět, že, jak těžké to ve skutečnosti za bývalého režimu bylo. Zvlášť tedy my, kterým bylo v době sametové revoluce 7 let. My bychom se na místě našich rodičů a prarodičů přece chovali jinak, nenechali bychom se tak zblbnout. A snad opravdu ne, kdo ví? Jenže když se pak podíváme na současnost, jak jsme na tom dnes my, nemáme příliš důvodů cítit se oproti našim otcům na výši. Máme tady demokracii už 20let (tedy polovinu času, co vládli komunisté) a to je doba, za kterou se dá stihnout mnoho dobrého i zlého. A také jsme toho dobrého, ale i zlého opravdu dost stihli.

A tak, když budeme upřímní, srovnáváme – li generace na celospolečenské úrovni, musíme si povzdechnout podobně jako Eliáš v poušti – Nejsme lepší, než byli naši otcové. A pak je tu ještě osobní rovina. Naši rodní rodiče. Tady si musí každý odpovědět sám. Jen není dobré spěchat a je velmi potřeba se bránit přirozenému přesvědčení, že chyby našich předků se nás netýkají a naše úspěchy jsme si vydobili sami. Ani jedno z toho prostě není – hodně jsme zdědili..

Vraťme se k Eliášovi, viděli jsme, že to sním u toho trnitého keře nevypadá vůbec dobře. Ztratil veškerou motivaci, chce umřít. Ale něco se stane – Bůh za ním posílá tajemství – svého anděla. Lohosi, kdo vstupuje do Eliášových snů a vybízí ho k další cestě. Dává mu najíst a napít a posílá ho dál. Eliášovi se nechce, ale anděl je neodbytný. Nenechá ho tam jen tak ležet a umírat. Nakonec ho přesvědčí a Eliáš se znovu vydá na dlouhou cestu bez cíle.

Je pro mě zarážející, jak často lidé v nejrůznějších životních krizích nacházejí sílu, aby se zase zvedli a šli dál. I úplně zlomení a vyčerpaní se opravdu dost často zase nějak „dají dohromady“ a prostě žijí, začnou nanovo. Říká se, že když už člověk má pocit, že prostě nemůže, tak ještě sedmkrát tolik vydrží a potom umře. Nevím, jestli je to obecná lidová moudrost. Já ji každopádně znám od svého kamaráda ze základky. Jeho otec byl důstojník u policie a jeho děda důstojník armády. Takže už víme odkud vane vítr. Jednou nás jeho otec vzal bruslit na rybník. A já jsem si z toho odnesl dvě věci. Hluboký odpor k bruslení. A především docenění a vděčnost za to, že můj tatínek není ani policista, ani voják.

Nicméně na té prupovídce je možná něco pravdy. Člověk opravdu vydrží hrozně moc a rozhodně víc než si sám je někdy vědom. A ve chvílích největší slabosti ho na nohy staví nečekané a dost často i velmi nenápadné doteky čehosi, v čem při troše odvahy lze rozpoznat dotek anděla. Někdy tak nápadně, jako ve snech Eliášových v poušti, ale někdy docela obyčejně přichází zkroušenému člověku do cesty něco, co mu vrací sílu. Co působí jako pochodeň svítící na další cestu, nebo jako pokrm, který postaví znovu na nohy. Dovolte, abych Vás teď vybídl k pohledu zpět, na vlastní život. Abyste vzali v potaz tuhle andělskou péči, protože je jí hodně a člověk ji snadno přehlédne. Když se člověk vzchopí z nějaké krize, nebo prostě když něco dokáže, bývá na to pak spravidla hrdý. A často je tanhrdost oprávněná, vždyť to opravdu dá práci postavit se zpátky na nohy. Chci ale jenom zdůraznit, že bez doteků andělů to nejde. Oni jsou tím rozhodujícím impulsem, proč přežíváme i velmi těžké chvíle, proč (i když je to k nepochopení) neztrácíme základní motivaci k životu navzdory trápení. Když se člověk ptá, co v těžkých okamžicích nejvíc člověku pomohlo, bývá nejčastější odpověď blízkost, podpora, pomoc ze strany druhého člověka. A v mém životě to určitě funguje také tak. Když jsme se nedávno ptali našich dětí tady na Šeberově, jestli viděli někdy zázrak, jedno z nich odpovědělo: „Ano, vidělo jsem (tedy viděla jsem – byla to dívka) anděla

v podobě člověka.“ A tady vidím klíč k tomu, jak to s těmi anděly vlastně je. Ano, jsou to často lidé, někdy (i v bibli) jako lidé jen vypadají. Ale to vůbec nic neubírá na tom, že jsou vedeni nadpřirozenou mocí – světlem ze samotných nebes. Klémens Alexandrijský (teolog ze 3.stol) řekl: „Všechna pravda, je Boží pravda. Ať už se najde kdekoli.“ Tedy všechno dobré a pravdivé, jinými slovy všechno, co je ve shodě s boží vůlí, ať už nás to zastihne kdekoli, je působením samotného Pána Boha. A tak tedy jako Elijášovi tajemně pomohl anděl v poušti, tak i nám Pán Bůh vlévá nový život do žil bezpočtem způsobů skrze různé pomocníky. Úplně obyčejné, ale někdy i velmi podivuhodné. Zkusme mít pro tuhle Boží pomoc otevřené oči. Právě pak se nám totiž otevřou i pro samotného Pána Boha. O vnímání nadpřirozených souvislostí v životě velmi jde. G.K. Chesterton jednou řekl, že „svět nikdy nezanikne na nedostatek divů, nýbrž jen na nedostatek údivu.“ Bible nás na mnoha místech vede, abychom viděli pod povrch věcí, k jejich pravému zdroji. Apoštol Pavel např. prosí, abychom měli „osvícený vnitřní zrak“, kterým uvidíme o co v životě opravdu jde a díky němuž si všimneme i Boží – andělské péče. Díváme-li se takovým zrakem, vypadá pak celý svět úplně jinak a člověk také jinak žije. Elijáš v poušti měl nejdřív před očima temno. Nakonec se ale postavil a vykročil na další cestu. Ještě nebylo vyhráno, ale byl to důležitý začátek.

Po 40 dnech a nocích došel k úpatí hory Choréb. Byl zcela vysílen a našel úkryt v jeskyni. Zdá se, že jeho životní elán je zase pryč. Ze spánku ho ale znovu vytrhuje Pán Bůh – tentokrát již On sám osobně. V tom Božím oslovení, jak bývá zvykem, se nám všem Pán Bůh odhaluje. Pojdme se na to tedy podívat trochu zblízka. Bůh Elijáše probouzí otázkou, a klade mu ji vlastně dvakrát, což samo o sobě určitě stojí za pozornost. Když mu jí položí poprvé, Elijáš mu ihned odpoví a Bůh se možná trochu nečekaně rozhodne, že se ho zeptá ještě jednou. Ovšem tentokrát s jakousi zvláštní předehrou. Jakoby tedy Elijáš Pána Boha napoprvé úplně nepochopil, potřebuje reparát. A tak začíná tajemné a dramatické Boží představení v pustině na hoře Choréb. Nejdřív přichází silná vichřice, tak obrovská, že tříští skály. Po větru se zem rozechvěje zemětřesením a po něm se objeví všude kolem veliký a šířící oheň. Elijáš se jen bezmocně krčí ve své jeskyni. Zvláštní na tom všem ale je, že v žádném tom živlu není sám pán Bůh, jak čteme. Teprve když všechna ta mocná znamení pomínou, přichází konečně sám Hospodin. A jeho podoba je nečekaná – Elijáše oslovuje tichý a jemný hlas. A jakmile ho prorok zaslechne – vychází ven ze své temné jeskyně a ovinuje si tvář pláštěm. A hlas mu pokládá úplně stejnou otázku, jako před chvílí v jeskyni. „Co tady chceš? - vlastně co tu pohledáváš?“

Než se lae dostaneme k významu té otázky, musíme se ještě zastavit u toho podivného Božího představení, kterho jsme byli právě svědky. Dozvídáme se tu totiž o Bohu dvě nanejvýš důležité věci. Nejprve vidíme Jeho sílu a moc. Pán Bůh disponuje neomezenou mocí, jeho dech je vichřicí, jeho hněv i jeho vášeň je ohněm, když si dupne, otřásá se zem. Lidé se pomocí nejrůznějších obrazů snaží vystihnout tuhle „Nesmírnost Boží“, jeho slávu. Když čteme o setkání s Bohem, bývá popisováno jako otřesný zážitek, kdy člověk padá na zem, třese se strachy, zakrývá si tvář, oněmí, nebo také ztrácí zrak a velmi často takový člověk chce prostě v blízkosti té hrozné moci zemřít. Taková jsou svědectví o setkání s Hospodinem zástupů, s Pánem slávy, s Věkovitým...Máme zaznamenány tisíce příběhů (a to nejen v bibli), které kottavě popisují posvátnou hrůzu, která na člověka dolehne, když má co do činění s tím, který ho nekonečně přesahuje.

Upozorňuji na to proto, že je velikou pošetilostí, když Boha ve svých představách a myšlenkách, i ve své zbožnosti (ve svém vztahu k Němu) této Jeho moci zbavujeme, když si jí nevšímáme. Kdo jste se naposled třásl strachy před Bohem? Kdy jsme naposled pocítili tu „svatou bázeň“ před Pánem celého našeho Vesmíru? Je někdy snadné získat dojem (možná zvláště v církvích našeho tipu), že Pán Bůh je především kamarád do nepohody - jakýsi

„kamarád do deště“. Ale už méně často si připustíme, že on sám je také někdy strůjcem té nepohody, která k našemu životu patří. A že je nám opravdu vzdálený a v určitém slova smyslu velmi cizí. „Spatřil jsem Panovníka – seděl na vysokém a vznosném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. - Nad ním stáli serafové – každý z nich měl po šesti křídlech – dvěma si zastíral tvář, dvěma zakrýval nohy a dvěma se nadnášel...“ - to jsou strašidelné vize proroka Izajáše (a není zdaleka jediný, kdo takto vnímal své setkání s Hospodinem). I takhle vypadá náš Bůh. I s touto mocí máme tu čest, když se modlíme. To není legrace, to není pohoda. Člověk raději vynechává ze své představy Boha tuto jeho stránku. Je příliš zavazující a taky prostě nahání strach, když ji vezmeme vážně. Ale pokud ji vynecháváme, něco podstatného nám schází, žijeme v iluzi. Hospodin zástupů, Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův je hrůzostrašný, mocný vládce nebes. Tak tomu věřili Židé, tak tomu věří křesťané. Osvojujeme si tuto víru, abychom něco podstatného neminuli. A když říkám, abychom si osvojovali, nemyslím tím, abychom o Boží slávě jen věděli a mluvili.

O boží velikosti toho namluvíme i ve shromáždění i jindy docela dost. Jde ale o to, jestli to má určující vliv na náš život. Sv. Jeroným to vyjádřil kdysi takto: „Platón umístil lidskou duši do hlavy, kdežto Kristus do srdce.“ Potřebujeme znát Boha srdcem, ne na něj mít jenom správný názor.

Ještě druhou věc nám o sobě Hospodin odkryl při setkání s Elijášem na Chorébu. Bůh nekončí ukázkami své ohromné moci. Je o krok napřed, opět překonává naše představy. Už už jsme si chtěli oddechnout, že tedy víme, jaký ten náš pán Bůh vlastně je, jenže On nás nenechá a zase probourává naše myšlenkové škatulky, které jsme si právě před chvílí vyrobili. Jak už bylo řečeno, On sám v těch mocných znameních nebyl. K němu samotnému se dostáváme až ve chvíli, kdy zaznívá tichý a jemný hlas. Teprve nyní jsme svědky setkání s Bohem jako takovým. Musíme tedy svoje předchozí úvahy trochu poopravit.

Boží síla a moc, která se projevuje v nejrůznějších divech a znameních není to nejpodstatnější, co našeho Boha charakterizuje. Ještě blíž se Mu ocitáme ve chvílích, kdy oslovuje jeho „jemný a tichý hlas“. A je to až tato jemnost boží, která působí ten největší zázrak. Až tento hlas v kontrastu s živelnými pohromami dokáže vyvést Elijáše ven z temné beznaděje jeho jeskyně, v níž se chystal usnout a už se nikdy neprobudit. A náš příběh není zdaleka jediný, kde se tato jemnost a tichost boží odhaluje. Jakkoli je Bůh mocným vládcem, který soudí zemi a nenávidí zlo, prokazuje už od samého počátku světa, že Jeho nejvlastnějším projevem vůči člověku je trpělivost a milosrdenství. Stále čeká, opakovaně promíjí, zapomíná urážky a křivdy, které Mu my lidé připravujeme tím, že si navzájem ubližujeme. Smím-li to tak říct, tak Pán Bůh je vlastně citlivá duše, jemná povaha. Nikoli změkčilá, ale v pravém smyslu toho slova „měkká“. Jeho srdce je plné soucitu, jeho jemný a tichý hlas je nám nablízku, aby nás volal ze všech těch temných jeskyň, ve kterých jsme uvězněni. Mohli jmenovat spoustu příkladů, kde se tato boží jemnost ukazuje. Zmíním ale jen ten jeden, ústřední, klíčový. Je jím Ježíš Kristus. Právě v Něm se Pán Bůh odhaluje v plné nahotě (jak říká evangelista Jan: Boha nikdy nikdo neviděl – ale jednorozený Syn, který je v Otcově náruči, nám o Něm řekl – doslova vysvětlil, nebo odhalil nám Ho). A právě v Kristově soucitu, v jeho jednání s lidmi, a jistě nejvíc v jeho smrti pro nás, je Bůh zjevný přímo a jasně. Pán Bůh na kříži odevzdal život, tedy zmlkl a rozhostilo se úplné ticho na chvíli v celém Vesmíru. A tímhle tichem volá až dodneška všechny lidi, i Vás i mě, zpátky k životu, ze všech možných kobek a jeskyň na světlo.

Elijáš se kdysi nechal zavolat. Pochopil Boží výčitku – „Co tu, prosím tě, pohledáváš?“ - pochopil ji správně a po krátkém rozhovoru se vrátil ke svému poslání. Elijáš byl slavný muž, jeho pozemské dobrodružství skončilo výjimečně – byl vzat do nebe. Asi si nepřipadáme tak slavně, možná ani naše poslání není tak okaté a velkolepé. Pro Pána Boha jsme ale úplně stejně důležití. Proto i nás bude pořád jemně a tiše volat. Kéž nepřeslechneme.